

[Miljøministeren]

offentligheden skal inddrages i videre omfang i fredningsarbejdet, har vi stadig væk brug for Danmarks Naturfredningsforening med dens lange erfaring for at engagere store kredse af medborgere i debatten om naturfredning. Jeg mener også, at andre kan komme ind, f. eks. Friluftsrådet, idet det gennem bestemmelserne om en offentlighedsprocedure i forbindelse med fredningsplanernes udarbejdelse er sikret, at organisationer får kendskab til og kan kommentere de planer, der skal vedtages og godkendes, men inden dette sker.

Jeg skal til slut blot sige, at jeg mener, lovforslaget indebærer en modernisering og en styrkelse af naturfredningsarbejdet. Der peger jeg for det første på en styrkelse af de statslige ressourcer på naturfredningsområdet, for det andet på den indbyggede sikring af fredningsopgavernes indplacering i amtskommunernes administrative struktur i forbindelse med ophævelsen af fredningsplanudvalgene. For det tredje fastholdelsen af fredningsnævnene og overfredningsnævnet og deres centrale placering i fredningsarbejdet. For det fjerde styrkelsen af fredningsplanlægningen og dennes sammenhæng med regionplanlægningen. Endelig styrkelsen og beskyttelsen af de ferske vande.

Der er altså en balance, som det efter regeringens opfattelse er nødvendig at fastholde. Så skal jeg blot sige, at der er en tradition for, at naturfredningslovgivningen vedtages i enighed her i tinget eller i hvert fald med meget bred tilslutning i folketinget. Jeg håber også, det kan blive tilfældet denne gang.

Bolvig (RV):

Ud fra betragtningen om, at den, der tier, samtykker, kan jeg måske tage ministerens tavshed som udtryk for, at ministeren er enig med mig i, at man også burde overveje at inddrage de få hedestrækninger, vi har tilbage, under samme beskyttelse som vådområderne, idet jeg kan være fuldstændig enig med ministeren i de betragtninger, ministeren gjorde med hensyn til vådområderne.

Opmuntret af denne tavshed og dermed denne enighed vil jeg tillade mig at stille et par enkelte andre forslag til ministeren. Jeg tror, at der under hver amtskommune skal nedsættes et rådgivende udvalg for fred-

ningssektionen med medlemmer fra de primære amtskommuner, landbrugs- og skovbrugsorganisationer, Naturfredningsforeningen, Friluftsrådet og øvrige naturinteresserede foreninger. Jeg vil pege på nødvendigheden af, at der ved fredninger af fugleområder ved kysterne samtidig kan foretages fredninger på søterritoriet, idet mange af fuglearternes yngle- og rastemuligheder i sådanne områder i høj grad beror på, at der er levedygtigheder både på land og i søen.

Både fredede og ikke-fredede områder af landskabet er jo, som alle ved, underkastet store forandringer. Det skyldes, at de fleste danske naturtyper er ustabile miljøer, hvor vegetationens karakter ændres successivt. Foruden disse naturgivne forandringer påvirkes miljøerne af menneskets aktiviteter, forureninger og mange andre ting, hvorfor jeg vil foreslå ministeren, at det i loven fremhæves, at der skal føres tilsyn med alle fredninger.

Miljøministeren (Niels Matthiasen):

Man siger jo nok, at den, der tier, samtykker, men man siger også: intet svar er også et svar. Jeg vil i forbindelse med både forslaget om hedestrækningerne og de andre forslag, hr. Bolvig nu fremsætter, blot gøre den bemærkning, at jeg synes, det er noget, der hører hjemme under udvalgsarbejdet; det er noget, der kræver eftertanke, og ikke noget, man tager stilling til her på den blanke dag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til udvalget om fysisk planlægning. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.v. (Efterforskning i straffesager, anholdelse

og varetægt, erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, herunder for frakendelse eller inddragelse af førerretten, m.v.).

(Lovforslag nr. L 134. Fremsat 16/12 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hjortnæs (S):

Det er nu fjerde gang, vi skal have lovforslag nr. L 134 om ændring af retsplejeloven m.v. til behandling her i salen, og det er vel et tegn på forslaget meget store betydning og vel i og for sig også på dets politisk følsomme indhold.

Jeg vil gerne erkende, at det kan være vanskeligt at finde den rette balance mellem de modstående hensyn, og derfor er det også vigtigt for mig at få sagt, at den balance, der er indbygget i dette lovforslag, har sit grundlag i meget dybtgående overvejelser også i den socialdemokratiske folketingsgruppe.

Jeg skal i øvrigt ikke kommentere den debat, der har været ført omkring lovforslaget også uden for denne sal, bortset fra at det nok vil være rimeligt, at jeg benytter nogle få bemærkninger til kritikken imod lovforslagets pkt. 21, vedrørende § 733. Man kunne få det indtryk af kritikken, at der med denne bestemmelse er åbnet op for udøvelse af en vis form for Berufsverbot. Derfor skal det også siges meget klart fra min side og fra den socialdemokratiske folketingsgruppes side, at vi er meget klart modstandere af dette begrebs anvendelse. Vi accepterer ikke, at folk på grund af politiske engagementer ikke kan få stillinger, som de i øvrigt er velkvalificerede til. Men vi erkender i socialdemokratiet, at også et demokratisk samfund må afstå fra at lade alle oplysninger, der vedrører statens sikkerhed og forhold til andre nationer, være tilgængelige for alle.

Derfor står vi i virkeligheden over for at skulle tage stilling til, om de vidtgående beføjelser, som gives forsvarsadvokater – og der er jo i allerhøjeste grad tale om en udvidelse af forsvarsadvokaternes beføjelser – ikke bør fraviges i sager, der vedrører statens sikkerhed og forhold til andre nationer, eller om vi finder, at også af hensyn til dem, der kan blive inddraget i sager af denne karakter, bør disse beføjelser være gældende, men sådan at vi indfører en anden, men selvfølge-

lig materielt set stærkt begrænset stopklods eller undtagelse. Vi har altså fundet, at det sidste er det mest rimelige og derfor er bestemmelsen blevet formuleret.

Jeg skal i øvrigt udtrykke min tilfredshed med, at ministeren åbner op for en udbygning af forsvarrets beføjelser i efterforsknings-sagerne, og jeg forstår meget vel, at ministeren vil afvente betænkningen herom, men jeg håber, at denne betænkning snart foreligger, så vi kan få taget stilling.

Jeg noterer også med tilfredshed, at der er kommet nogle bestemmelser med om erstatning. Jeg synes, det er meget lykkeligt, at vi har fået disse bestemmelser med.

Jeg kan altså anbefale lovforslaget og udtrykke håbet om, at vi nu kommer igennem i denne samling.

Kjærulff-Schmidt (FP):

Denne debat har været ført flere gange tidligere, og jeg skal derfor i vidt omfang nøjes med spaltehenvisninger, idet de spaltehenvisninger, der fremgår af fremsættelsestalen, dels er forkerte, dels er mangelfulde. De rigtige henvisninger skulle have været, at der i 1975-76 skete fremsættelse sp. 7422, og første behandling fandt sted sp. 8066 ff. I 1976-77 var fremsættelsen i 1. samling på sp. 1261 og første behandling sp. 1803 ff., og i 2. samling: fremsættelse sp. 66 og første behandling sp. 781 ff. Jeg vil godt henstille, at ministeriet ved fremsættelse af lovforslag husker at tage de rigtige sidehenvisninger og dem alle med i fremsættelsestalen.

Vi har med interesse noteret os den ændrede – og forbedrede vil jeg godt sige – formulering af § 733, stk. 2. Vi har også med interesse noteret os de foreslåede regler om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning. Jeg synes, forslaget bliver bedre, hver gang det bliver fremsat. Nu er det fjerde gang, og det er bedre end det første forslag, vi så.

Vi ser med sympati, som jeg tidligere har givet udtryk for det, på mange af de foreslåede ændringer. Vi har også en række betænkeligheder, som jeg har givet udtryk for, og som fremgår af de tidligere ordførertaler, jeg har holdt. Men det er så udpræget et lovforslag, der skal kulegraves i retsudvalget, og lykkeligt ville det være, om vi under den kulegravning, der skal i gang, også kunne nå at

[Kjærulff-Schmidt]

få med resultatet af det udvalgsarbejde, der åbenbart nu er afsluttet omkring spørgsmålet, om der i videre omfang bør ske forsvarerbekikkelse på efterforskningsstadiet. Det hører naturligt hjemme i sammenhæng med det lovforslag, der førstebehandles her.

Det vil nu vise sig – og det er sådan set spændende – om fjerde gang er lykkens gang for regeringen. Helt sikkert er det vel ikke, at retsudvalget kan nå at blive færdig med forslaget. Vi har i øjeblikket også registerlovgivningen til behandling, og det er meget tungt at bakke med. Jeg tror, man kan give regeringen det råd måske, at hvis det skulle vise sig, at registerforslagene og dette forslag ikke når at blive færdigbehandlet i denne samling, vil det klogeste, regeringen nok kunne vælge, være at fremsætte forslagene på tingets første mødedag i oktober måned og så måske holde en lille smule igen med reformiveren, når det drejer sig om dørsalgslovgivning, markedsføringslovgivning, morarentespørgsmål og en lang række andre ting, som har været med til at beslaglægge en væsentlig del af retsudvalgets tid i de forløbne måneder.

Jeg skal med disse bemærkninger slutte og blot gentage, at vi med interesse og sympati går i gang med det arbejde, der nu skal udføres i udvalget.

Holmberg (V):

Da mit partis ordfører, fru Nathalie Lind, er forhindret i at være til stede, skal jeg på hendes og partiets vegne komme med nogle få bemærkninger angående lovforslag nr. L 134 om ændring af retsplejeloven m. v.

Lovforslagets regler om efterforskning i straffesager, anholdelse og varetægt er for hovedpartens vedkommende en genfremsættelse, endda for fjerde gang, af allerede fremsatte forslag. Jeg skal ikke knytte mange bemærkninger hertil – vi er jo i udvalget langt inde i disse problemer – men blot udtrykke en beklagelse af, at justitsministeren ikke har ment at kunne opretholde det sagkyndige udvalgs forslag om en særlig regel om varetægt i tilfælde af pågribelse på fersk gerning. De henvendelser, vi har haft i retsudvalget bl. a. fra politiet og fra politimesterforeningens side, viser, at man finder, at bibeholdelse af en sådan regel er nødvendig, såfremt man vil sikre en hurtig og effektiv opklaring af straffesager.

Justitsministeren har i øvrigt i det nyfremsatte forslag ændret formuleringen på visse punkter. Om der hermed er blevet skabt en rimeligere afgrænsning af de meget vanskelige spørgsmål, bl. a. om forsvarerens stilling, må vi drøfte nærmere i retsudvalget, men med denne fremsættelse er der kommet yderligere nye regler med, nemlig regler om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, regler, der bygger på betænkning nr. 801 fra 1977. Også disse forslag er vi fra venstres side parat til med et åbent sind at diskutere i retsudvalget. Vi vil dér nærmere vurdere, om de fremsatte forslag er rimelige.

Der er i den tilgrundliggende betænkning både et flertal og et mindretal i spørgsmålet om vurderingen af ansvarsgrundlaget. Her går et flertal i udvalget ind for, at den nugældende ordning opretholdes, og et mindretal har foreslået, at alle indgreb undergives et obligatorisk, objektivt ansvar, dog begrænset på den måde, at erstatning kun kan ydes efter rimelighedsbetragtninger, hvis den erstatningssøgende har givet samtykke til indgrebet.

Vi er parat til at diskutere alle sager, også denne side af sagen, og jeg kan på venstres vegne give tilsagn om en saglig udvalgsbehandling.

Hagen Hagensen (KF):

Også jeg skal begynde med nogle henvisninger til spalter. Det skal dog ikke være nogen kritik af de fejl, der er i fremsættelsestalen. Jeg er klar over, at ministeren gerne ville prøve, om vi nu kunne finde tilbage til alle de gange, dette forslag tidligere har været til behandling, og jeg tror, det er lykkedes. Jeg skal for mit vedkommende henvise til, hvad jeg har sagt i denne sag, i 1975-76 sp. 8078 ff., i 1976-77 (1. samling) sp. 1813 ff. og i 2. samling samme år sp. 781.

Vort hovedsynspunkt er stadig væk, at der skal en balance ind i forholdet. Det er også erkendt fra anden side. Det er et spørgsmål om, hvad der tjener samfundet, og hvad der beskytter borgeren. Jeg skal i den forbindelse sige, at i det følsomme stof, som der er tale om her, står det for mig, at det er nødvendigt at understrege, at i langt de fleste tilfælde må borgerens retsbeskyttelse vel nok være det, man nævner først.

[Hagen Hagensen]

Det skal heller ikke fra min side være en gentagelse af alle de ting, vi har draget frem, navnlig da forslaget første gang blev behandlet. Jeg erkender, at jeg synes, det er en god ting, at justitsministeren nu har foretaget en ændring i forslaget, for så vidt angår retsplejelovens § 733, stk. 2, om forsvarerbeskikkelsen. Jeg er dog ikke helt glad for den udformning, som § 733 har fået, idet jeg må finde, at bortset fra de ganske særegne tilfælde, hvor statens tarv og forholdet til fremmede magter klart må gå forud, er der noget tilbage, jeg ikke kan lide, nemlig at der er bare nogen adgang til at fratage en forsvarer retten til at føre sagen, selv om der skulle blive tale om, at sagen måske ikke bliver fremmet, som man ellers gerne ville have det. Men dette kan vi også kigge nærmere på, når vi får sagen til behandling på ny i udvalget. Der ligger allerede en mængde stof fra tidligere tid, og jeg tror egentlig, det vil være rimeligt, at man stort set klarer sig med det stof og så ikke så forfærdelig meget mere til.

Men der er én ting, der kommer til, og det er da muligt, vi ikke når at få det med i denne omgang. Det er spørgsmålet om tidspunktet, fra hvilket der skal beskikkes en forsvarer, og da vil jeg gerne for mit vedkommende have lov til at gentage det, jeg tidligere har nævnt, at der måske i visse tilfælde allerede kan være tale om at gøre brug af denne adgang forud for det grundlovsforhør, der finder sted, således at forsvareren er med fra første færd til at beskytte den, der ofte ikke har anden beskyttelse end sin forsvarer.

Om adgangen til en udvidet erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning skal jeg blot sige, at det synes jeg er noget, vi typisk skal gennemgå nærmere i udvalget. Det må finde sin bedømmelse, når domstolene kommer til at virke efter regler, der måske er lidt rummeligere og smidigere end dem, man nu har. Det må vi se på.

Og så vil jeg takke denne justitsminister, som jeg har gjort over for hans forgængere, for, at der i § 750 ikke er indføjet en bestemmelse om, at man også skal oplyse sit CPR-nummer over for enhver polititjenestemand. Det kunne måske være noget, der også kunne komme ind i disse dages debat, hvor en domstol har bestemt, at CPR-numre skal udleveres til videre bedømmelse. Mon ikke det

var nok at holde sig til reglen, som den foreslås i § 750 i retsplejeloven.

Ebbe Carlsen (CD):

Til det af justitsministeren fremsatte forslag til lov om ændring af retsplejeloven m.v. har centrum-demokraterne følgende bemærkninger.

Principielt ville vi have foretrukket at afvente én egentlig retsplejereform, idet vi finder, at mange af de foreslåede ændringer har karakter af lapperier, som kunne have været udsendt, til folketinget fik bedre tid, og en del ændringer finder vi har karakter af mere nuanceprægede rettelser i indholdet. Men når justitsministeren nu har fundet, at tiden er inde til at genfremsætte det foreliggende forslag, vil vi da også loyalt gå ind i et samarbejde om en revision af retsplejeloven.

Inden jeg går over til at fremsætte nogle konkrete bemærkninger til enkelte paragraffer, skal jeg generelt beklage, at man ikke har opretholdt den tradition så vidt muligt at bevare paragrafnummeringen, således at visse kendte paragraffer kunne bevare deres identitet. Det ville have betydet en lettelse i praksis for de advokater og dommere, der har oparbejdet en betydelig rutine i at finde rundt i retsplejeloven. Men nu har man altså valgt at ændre både kapitel- og paragrafindelingen.

Jeg skal her nøjes med at fremsætte kommentarer til følgende forslag: Ad § 733, stk. 2, som jeg gerne vil tillade mig at betegne som Croissantklausulen efter den vesttyske terroristadvokat, vil vi gerne have omformuleret 1. punktum til følgende indhold: »Retten kan ved kendelse nægte at beskikke den advokat, som sigtede ønsker til forsvarer, hvis hans medvirken på grund af hensynet til sagens behørig fremme ikke kan anses for forsvarlig, eller der er en påviselig risiko for, at den ønskede advokat vil hindre eller modvirke sagens opklaring.« Det var altså til lovforslagets pkt. 21.

Vedrørende § 748, stk. 2, vil vi gerne gøre opmærksom på, at man i det omhandlede retsmøde, hvor forsvareren kun med rettens samtykke må videregive oplysninger, som han har modtaget i retsmødet, bringer forsvareren i en loyalitetskonflikt, som han vil være fritaget for, hvis man i stedet forholdt ham oplysningerne. Jeg ved, at mange advo-

[Ebbe Carlsen]

kater ville sætte pris på, at man havde fremsat det i en sådan form.

Justitsministeriet synes da også i bemærkningerne til dette punkt at ytre en vis tvivl om, hvorvidt man nu også i forslaget har givet bestemmelsen det rette indhold.

Til § 750 under kapitel 68: Afhøringer. Det er vel her et spørgsmål, om ikke bestemmelsen om bødestraf burde henvises til politivædtægten eller straffeloven. Den synes i hvert tilfælde ikke at høre hjemme i retsplejeloven.

Til § 755, stk. 3. Det må da vist være en lapsus, når der tales om slagsmål, hvori flere har været indblandet. Hvis ikke, vil jeg da gerne anmode justitsministeren om at definere et slagsmål, hvori kun en enkelt har været indblandet. I øvrigt er vi i samme paragraf, samme stykke, utilfredse med eftersætningen, »... og som kan mistænkes for strafbar deltagelse«, da man herved har vendt bevisbyrden om, således at det i forhold til den gamle bestemmelse nu påhviler politiet bagefter at godtgøre, at anholdelse under opløb eller slagsmål har være berettiget. Den gamle formulering, hvorefter politiet under opløb kan anholde enhver, der ikke straks formår at rense sig for mistanke om strafbar deltagelse, vil efter vor opfattelse være at foretrække. De gamle lovgivere har indset, at i ekstraordinære situationer skal der handles og handles hurtigt. Der er ikke tid for politiet til at udøve velovervejede skøn, og den pøbel, som altid er til stede, når der er ballade i gaden, vil, hvis forslaget gennemføres, få en urimeelig fordel i de tilfælde, hvor det ved en efterfølgende betragtning viser sig, at den enkelte politimand har skønnet forkert. I bemærkningerne til lovforslaget gives der i øvrigt ikke nogen begrundelse for ændringen. Der står kun, at den nugældende regel ikke bør opretholdes. Hvorfor dette knæfald for gaden parlament, hr. justitsminister?

Endelig har jeg nogle bemærkninger til § 762, men det vil vist føre for vidt at komme ind på dem her, så jeg foretrækker at gemme dem til udvalgsbehandlingen.

Ebba Strange (SF):

Hver gang vi har behandlet dette forslag her i folketinget – og det er, som det er sagt tidligere, nu fjerde gang – har det været fulgt af nogle bemærkninger af dels den tidligere,

dels den nuværende justitsminister og af de skiftende socialdemokratiske ordførere om, at problemet med dette forslag er at finde balancen mellem på den ene side hensynet til samfundets og statens sikkerhed og på den anden side hensynet til den enkelte borgers sikkerhed, og hver gang har vi fået at vide, at nu tror man, at balancen er fundet.

Justitsministeren og den socialdemokratiske ordfører mener altså også i dag, at man nu har fundet balancepunktet, til trods for at den nye justitsminister dog har forrykket balancepunktet en smule, og det skal han ikke have utak for fra socialistisk folkepartis side. Vi synes, det er et positivt træk, at det, der tidligere hed, at man under alle omstændigheder kunne afvise en forsvarer, når det drejede sig om overtrædelse af straffelovens kap. 12 og 13, nu er blevet til »undtagelsesvis«. Alligevel kan socialistisk folkeparti ikke støtte § 733, og det er, fordi vi anser, at det altid er den enkelte, der kommer i klemme over for et så magtfuldt system, som det danske retssystem er.

Vi har tidligere haft denne drøftelse om forholdet mellem statens sikkerhed og den enkeltes sikkerhed, senest i forbindelse med diskussionen om mexikaneren Martinez her i salen. Vi vil derfor fortsætte med at arbejde for at få retsplejeloven ændret, således at den bliver et instrument til sikring af den enkelte borgers uafviselige rettigheder over for et magtfuldt system.

Martinezsagen kan for så vidt også godt tages som udgangspunkt ved vurderingen af de sager, der ligger i dette lovforslag. Vi har set det i Vesttyskland, og vi vil givet også komme til at se i Danmark, at visse advokater i højere grad end andre er villige til at påtage sig sager, der ligger på grænsen af det, der hører ind under kap. 12 og 13 i straffeloven.

Disse advokater, af hvem der kræves mod og dygtighed, vil naturligvis føle sig mere udsatte, når de ved, at de kan blive frataget deres beføjelser netop på disse områder, fordi det vil kunne stille dem i unåde hos statsmagten, at de forsvarer de mennesker, som de forsvarer. Vi ser det i Vesttyskland i disse dage. Jeg skal ikke tage stilling til den vesttyske retsproces, men jeg skal bare nævne det som et eksempel på, hvor snublende nær man kommer en meget problematisk situation netop for de advokater.

[Ebba Strange]

Jeg kan ikke nå at komme ind på alle de ting, der i øvrigt ligger i lovforslaget.

Vedrørende varetægtsfængslingen kan jeg henvise til, hvad jeg sagde, allerede da dette lovforslag blev behandlet første gang, og vi vil i udvalget kæmpe for en forbedring af de varetægtsfængslede forhold.

Jeg vil godt lige knytte en bemærkning til det med forsvarsbeskikkelsen allerede på efterforskningsstadiet. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi får igennem i denne omgang, at der kan beskikkes forsvarer allerede på efterforskningsstadiet. Det er stadig væk sådan til trods for de ændringer, der er lagt ind i dette forslag, at det er politiet, der står for efterforskningen, og jeg er stadig væk heller ikke tilfreds med de begrænsninger, der ligger i forsvarers og den sigtedes adgang til at blive bekendt med politiets materiale. Jeg mener, der må være en fuldstændig adgang for forsvaret til at blive bekendt med materialet. Derfor tror jeg det er vigtigt.

Så vil jeg godt lige – det kan jeg godt lige nå – sige noget om de beskikkede forsvarere i det hele taget. Jeg har nævnt, at vi har nogle forsvarere i dette land, der mere end andre er villige til at påtage sig disse sager. Jeg tror, det er vigtigt, at vi snart får nogle regler, nogle pålæg om, hvad der er en beskikket forsvarers opgave: at han *skal* være sin klients forsvarer, at han *skal* skal være til stede for sin klient, i det omfang klienten har brug for det. Vi ser alt for mange eksempler på, at forsvareren kommer farende ind i rets-salen, sådan 5 minutter før retsmødet skal begynde, og siger hej, hej til den klient, som har sat sin lid til, at her var det menneske, han kunne støtte sig til.

Der er også i anholdelsesbestemmelserne nogle ting, som vi skal have rejst i udvalget. Der står, at man kan anholde enhver mistænkt. Jeg er klar over, at det er en lempelse i forhold til det, vi har i dag, men er ikke tilfreds med denne lempelse.

Med hensyn til den nærmere behandling af de enkelte lovparagraffer må vi vente til arbejdet i udvalget, hvor der bliver mange spørgsmål at stille.

Tove Jørgensen (DKP):

Med hensyn til en række af de ændringer, der foreslås i dette lovforslag, skal jeg henvise til de tidligere førstebehandlinger, først og

fremmest til fru Hanne Reintofts indlæg den 31. marts 1976 – det står sp. 8081 i Folketingsstidende 1975–76.

Heri trækkes en række forhold frem vedrørende den sigtedes situation, den manglende politimæssige information af sigtede og vidner og den alt for lange varetægtsfængsling, der finder sted her i landet. At forholdene ikke har ændret sig, viser bl. a. behandlingen af de tre danske medsigtede i mexikanersagen. Her forelå der både situationer med manglende oplysning af de sigtede, manglende kendelser til ransagninger og telefonaflytninger og en række forhold omkring de ting, der blev taget i forvaring, og som ikke var forseglet nok. Der er altså årsager nok til stadig væk at kigge alvorligt på disse problemer. Men hovedsagen er dog fortsat spørgsmålet om indførelse af Berufsverbot mod forsvarerne.

Selv om balancepunktet, som fru Ebba Strange siger det, er blevet ændret en ganske lille smule, kan DKP ikke gå ind for lovforslaget i den foreliggende form. Det er tydeligvis en lovgivning, som er påvirket af den vesttyske. Tyskerne siges at have indført reglerne for at hindre terrorisme. Det har været diskuteret tit og mange gange, hvad der i grunden kommer først; er det Berufsverbot, er det den skærpede lovgivning, eller er det terrorismen? I Danmark kan vi komme til at deltage i et interessant forsøg, som vi dog hellere skulle have været foruden, for vi indfører nu skærpede regler, selv om vi ikke har haft terrorismesager. Vi vil altså ikke komme ud for tvivl. Vil følgen af disse ændringer føre til terrorismesager, så ved folketinget selv, hvad årsagen er. Det vil nemlig være de skærpede forhold, vi selv tvinger ned over hovedet på befolkningen.

Det værste er, at vi selv efter den senere tids begivenheder omkring efterretningsvæsenet fastholder gummiparagraffen om hensynet til statens sikkerhed og fremmede magter. Man kan levende forestille sig en anklage baseret på oplysninger fra en hr. Hetler el. lign., og hvor hurtigt kan en Hetlers definition af, hvad der er nedbrydende virksomhed, hvad der er en trussel mod staten, ikke komme til at betyde alvorlige problemer for en sigtet? Det lader til, at selv hr. Hagen Hagensen er ved at få sine tvivl, selv om også hr. Hagen Hagensen fortsat klamrer sig til gummiparagraffen om statens sikkerhed.

[Tove Jørgensen]

Det grundlæggende ved denne lovændring er med andre ord, at der loves nogle mindre forbedringer, men at lovændringen som helhed må siges at være en undergravning af retssikkerheden i Danmark.

Bernhard Baunsgaard (RV):

I anledning af bemærkningen om gummiparagraffen vil jeg udtale, at jeg ville ønske, det havde været muligt i de socialistiske samfund, der eksisterer rundt om i verden, at få nogle gode retningslinjer, som vi kunne kopiere på dette område, men sagen er jo desværre den, at vi kun kan få skærpselser fra de steder.

Det er jo, som det allerede er sagt af tidligere ordførere, en genfremsættelse af et lovforslag, og jeg skal derfor prøve på at gøre mit indlæg meget kort.

Det radikale venstre er glad for, at der på en række områder er tale om forbedringer: forsvarrets stilling, forsøget på at tidsbegrænse varetægtsfængslingen, selv om det stadig, efter at vi har gennemført dette lovforslag, vil være muligt at holde folk i varetægtsfængsel i lang tid, og spørgsmålet om erstatning. Dette skal bare være nævnt som eksempler på forbedringer.

Men så prisen for forsvarrets bedre stilling? Den er høj. Nu når vi jo nok længst i dette spørgsmål – som som regel altid – ved at tale lige ud. Prisen er for høj, sådan som det er formuleret, selv om jeg fuldt ud anerkender, at der er sket betydelige fremskridt ved den nye formulering i denne udgave af lovforslaget. Vi er ikke tilfredse endnu.

Jeg regner med, at der med den forhandlingsvilje og den forståelse for de medmenneskelige hensyn, som jeg synes har præget en lang række afgørelser af den nuværende justitsminister, åbner sig mulighed for, at vi kan få et positivt udvalgsarbejde, og det kan jeg tilsige det radikale venstres fulde tilslutning til.

Mølgaard (DR):

Det er nu næsten anden gang, vi har dette forslag til behandling siden valget, og næsten er det, fordi der er sket rettelser i forhold til det tidligere fremsatte siden folketingsvalget i februar sidste år, og de rettelser er kørt i den rigtige retning. Men vi mener, at der er behov for rettelser i samme retning i videre

omfang end dem, der allerede er foretaget fra justitsministerens side.

Retsplejeloven er vel, når alt kommer til alt, den vigtigste lov efter grundloven, og egentlig burde tinget nedsætte et særligt udvalg, hvori alle partier var repræsenteret, til at behandle forslaget, også for at få gjort behandlingen færdig, så vi ikke skal opleve en femte førstebehandling af forslaget.

Lovforslaget indebærer nogle helt klare forbedringer i forhold til den eksisterende retsplejelov. Jeg tænker her på ligestillingen mellem politiet og forsvareren under efterforskningen. Vi har heller ikke noget imod, at anholdelseskompetencen tillægges politiet, uden at det først er nødvendigt at indhente en dommerkendelse. Det er jo at gøre en måske ikke urimelig praksis til lov. Der må gå tusindvis af gange imellem, at en dommer nægter at underskrive en anholdelsesbegæring; og det grundlag, han har for at skrive under på den, kan man lige så godt ifølge sagens natur anerkende, også hvor sagsgrundlaget er yderst tyndt.

Vi er også tilfredse med, at kravene til varetægtsfængsling skærpes, selv om vi gerne havde set en yderligere begrænsning i antallet af varetægtsfængslinger og ikke mindst længden af varetægtsfængslingerne. Den del af tiden, der skyldes manglende ressourcer hos politi og anklagemyndighed, kan jo nedbringes, hvis man vil betale lidt for det.

Men der er uægtelig et men i forbindelse med dette forslag, et men, der nok gør, at vi i retsforbundet må stille os yderst skeptiske med hensyn til at medvirke til gennemførelsen af lovforslaget.

Det er klart, at der hele tiden må være tale om en afvejning af samfundets behov for justits over for den enkeltes frihed. Her er vores synspunkt, at man ikke for enhver pris må have en person dømt. Jeg tror, at det er meget vigtigere, at befolkningen virkelig føler, at samfundet udvikler sig i retning af mere åbenhed, større frihed og ikke mindst større sikkerhed for retfærdig behandling af personer, der mistænkes for at have overtrådt lovene.

Under tidligere behandlinger af dette lovforslag har flere ordførere beskæftiget sig med de terroraktioner, der har rystet det vesttyske samfund, så at det har smittet stærkt af på retsplejen. Vi må ikke slå ind på den vej, at samfundet knuger de demokrati-

[Mølgaard]

ske rettigheder i bare hengivenhed. De kommer til at fylde for lidt og bliver for nemme at smide i papirkurven på den måde.

Jeg kan ikke se, at der er en nødvendig sammenhæng mellem de rettigheder, forsvareren får efter forslaget, og de stærkere indgreb, der kan foretages imod ham. Måske er det nødvendigt at udelukke en forsvarer, men som forslaget er fremsat af regeringen, er det stadig ude af proportion, selv om man har justeret det i forhold til de tidligere forslag fra regeringens side. Vi bevæger os i retning af noget, der i ekstreme tilfælde vil give grobund for terrorisme som reaktion. Hvis en forsvarer bortvises i en sag, der er politisk, også efter den meget snævre ramme, vi i dansk lov har for, hvilke sager der er politiske i deres karakter, vil forsvarerens meningsfæller kunne kalde bortvisningen en politisk handling, og det er ikke engang udelukket, at de har ret. Det kan vort samfund ikke leve med, det kan tilliden til retsvæsenet ikke bære.

Hvis vi ser på forslagens indhold om dørlukning, må vi i retsforbundet være imod dette forslag, fordi det er meget væsentligt, at offentligheden har en meget vid adgang til at følge med i, hvad der sker i retssalen. Offentligheden, som oftest er repræsenteret ved pressen, skal kunne kontrollere retten. Derimod har vi ikke noget imod en udvidet adgang til forbud mod referat og mod at nævne navne. Er der en væsentlig grund til at kritisere retssagen, skal referatforbuddet nok blive brudt, og ved at udvide adgangen til at forbyde navns nævnelse vil den del af pressen, der alligevel ikke interesserer sig for selve retssagen, blive sorteret fra.

I øvrigt vil jeg gerne bemærke til spørgsmålet om at relegere en forsvarer, at hvis det overhovedet skal være muligt at relegere en forsvarer, så finder vi, at det bør ske efter dom, efter en retssag, hvor det på helt normal måde er bevist, at forsvareren har overtrådt sine beføjelser. Det må ikke være noget, der skal ske ved en kendelse. Justitsministeren skriver i sine bemærkninger, at det oftest vil være umuligt at føre bevis. Det kan godt være, men det er ingen grund til at indføre vilkårlighed, som der her er tale om. Der er helt klart tale om noget, der hurtigt kan udvikle sig til censur mod forsvareren. Censur er det rette ord, for der er tale om en forebyggende foranstaltning. Når der så yderlige-

re er tale om sager efter straffelovens kap. 12 og 13, hvor offentligheden så godt som aldrig vil få adgang til retten, er vi yderligere betænkelige ved det, der kan udvikles efter disse regler.

Alt i alt er vi villige til at se på et udvalgsresultat af drøftelsen omkring dette lovforslag, men vi er overordentlig betænkelige på forhånd.

Wilhelm (VS):

»Når man tænker på den kamp, der gennem generationer har været ført her i landet for gennemførelsen af hovedprincipperne i retsplejeloven og straffeloven, kan det ikke undgå at gøre et stærkt indtryk at se disse principper så at sige med omvendt fortegn i vor nyeste lovgivning...«.

»Efter den herved indførte tilføjelse til retsplejelovens § 730 kan rettens formand ved kendelse bestemme, at der ikke kan gives møde ved valgt forsvarer, dels når det er ønskeligt af hensynet til statens sikkerhed eller forhold til fremmede magter, dels også når andre særlige forhold gør det ønskeligt...«.

»Det karakteristiske ved denne lovgivning er, at den gennemtrænges af militær ånd i gammeldags forstand...«. Den er »... konform med de militære idealer, med deres tilbagestrængning af hensynet til den enkelte person bag hensynet til hæren, samfundet eller staten...«.

Hvert ord her var hentet fra Stephan Hurwitz' tale i 1943 om »Den midlertidige Straffe- og Proceslovgivning«, aftrykt i Juristen fra samme år.

Baggrunden var bl.a. den ændring i retsplejeloven, som blev indført under de særlige omstændigheder i 1941, og som åbnede mulighed for at nægte tiltalte den ønskede forsvarer. Hurwitz fortsatte:

»Men i hver eneste af disse love er midlertidigheden fremhævet.«

Og han sluttede sit foredrag:

»Når engang den midlertidige lovgivning forsvinder, kan det vel forventes, at mange vil være på deres post imod tendenser af denne art. I roligere tider vil de gamle retsstatsprincipper på ny komme til ære og værdighed.«

Undtagelsesloven fra 1941, som fratog sigtede retten til selv at vælge forsvarer, og som derved ændrede de gamle retsstatsprincipper

[Wilhelm]

til omvendt fortegn, gennemtrængt af militær ånd og med tilbagetrængning af hensynet til den enkelte bag hensynet til militæret eller staten, blev ophævet i 1945. Men som debatten i går viste, som mexikanersagen viste, og som regeringens fremsættelse for fjerde gang af dette retsplejelovsforslag viser, var Hurwitz for optimistisk.

Der er atter – denne gang uden fysisk besættelse som undskyldning – anslag mod de retsprincipper, som generationer her i landet har kæmpet for.

Heldigvis fik Hurwitz ret i et vist omfang: »... kan det vel forventes, at mange vil være på deres post imod tendenser af denne art.« Ja, det har mange heldigvis været. Der afholdes faktisk møder over hele landet i protest imod disse tendenser og også imod dette lovforslag, og det har allerede to gange tvunget regeringen til at ændre noget i sit forslag, men slet ikke nok, hvad der alene turde fremgå af, at forslaget, som det ser ud nu, på dette punkt er praktisk taget identisk med undtagelsesloven fra 1941. Muligheden for at nægte den sigtede den foretrukne forsvarer netop i den slags sager skal helt væk. Vi glæder os over, at det radikale venstre, siden sidste gang forslaget var fremme, har formuleret dette krav fuldstændig entydigt, og regner selvfølgelig med, at de står fast på det.

Må jeg så sige til sidst, at forslaget på dette afgørende punkt – og de øvrige punkter kan jeg altså først få mulighed for at gå ind på senere – er betydelig mere vidtgående end den retsplejelovgivning, som i Vestyskland benyttes til at undgå uønskede forsvarsadvokater. Efter den vesttyske Baader-Meinhof-lovgivning eller, som én her sagde, Croissant-lovgivning kan forsvarere kun afvises, hvis der kan rejses sigtelser imod dem. Efter den danske regerings forslag skal de kunne afvises uden nogen som helst konkret begrundelse.

Jeg skal endnu en gang opfordre regeringen til at frafalde de retssikkerhedstruende ting, der er i §§ 733, 745 og 748.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg betragter delvis denne behandling som værende en del af et udvalgsarbejde, der er foregået i lang tid, og som nu fortsætter. Derfor skønner jeg også på, at indlæggene har været præget – med en enkelt sidste und-

tagelse – af vilje til at nå et resultat i dette udvalgsarbejde, og det siger jeg tak for.

Jeg skal over for hr. Hjortnæs oplyse, at udvalgsarbejdet om forsvarerbeskikkelse på efterforskningsstadiet er færdigt, at betænkningen er i trykken, at den vil foreligge om meget kort tid, og at vi aldeles omgående vil gennemføre en så hurtig høring som muligt for i videst muligt omfang at få disse synspunkter hurtigst muligt med ind i den debat, vi her fører.

Jeg skal i øvrigt over for hr. Kjærulff-Schmidt bekræfte, at nok anser jeg et lovforslags indhold for det væsentligste, men også sidehenvisninger skal være rigtige.

Jeg skal over for hr. Holmberg og adskillige andre bekræfte, som det også er sagt af hr. Bernhard Baunsgaard, at naturligvis må det nu, efter at vi for fjerde gang behandler dette lovforslag, være også min opgave at medvirke så stærkt, som det overhovedet er muligt, til, at vi når et resultat, at vi finder løsninger, som kan bevirke, at denne lovgivning nu gøres færdig i dette ting i denne samling. Det gælder åbenhed om varetægtsregler, det gælder åbenhed om formuleringer i det hele taget.

Jeg skal over for centrum-demokraterne oplyse, at jeg skønner at være i stand til at aflevere en paragrafnøgle, som kan lette sammenligneligheden, umiddelbart efter at udvalgsarbejdet igen har taget sin begyndelse.

Så må jeg måske nøjes med meget stilfærdigt over for hr. Wilhelm at sige, at jeg føler mig bestemt ikke overbevist om, at det ville passe professor Stephan Hurwitz at blive taget til indtægt mod dette lovforslag, sådan som hr. Wilhelm indirekte fik anledning til det.

Ebba Strange (SF):

Også jeg bemærkede med stor interesse hr. Bernhard Baunsgaards indlæg. Det fremgik helt klart, at § 733 kunne de radikale ikke gå med til med den formulering, den havde fået. Derfor vil jeg tillade mig her fra talerstolen at stille det samme spørgsmål, som jeg stillede den foregående justitsminister, og som jeg har stillet i dagspressen: hvorfor er det så magtpåliggende for den socialdemokratiske regering at få dette lovforslag igennem? Hvad er det, der er så bekymrende ved denne statsikkerhed? Og hvad er statens sikker-

[Ebba Strange]

hed egentlig for noget? Jeg har spurgt tidligere; jeg har ikke kunnet få svar. Af den foregående justitsminister fik jeg det svar: ja, det er altså magtpåliggende – men ikke, hvorfor det var magtpåliggende. Når man nu er parat til at træde det så meget af, hvorfor er det så stadig væk så magtpåliggende?

Efter min vurdering ville det klæde det danske socialdemokrati at træde op imod det pres, som jeg godt ved det er under fra socialdemokratiet i Vesttyskland på grund af de forhold, der udvikler sig dernede.

Wilhelm (VS):

Justitsministeren starter med at takke for viljen til at nå et resultat – med en enkelt sidste undtagelse, som altså må være VS. Jeg har i dag koncentreret mig om det, jeg finder er det helt afgørende ved dette forslag, og har begrundet det. Jeg må samtidig sige, at der er andre ting i det, som givetvis er forbedringer, og jeg kan ikke se nogen forskel i viljen til at nå et resultat hos os og hos i det mindste tre andre partier, som også har sagt, at den foreslåede mulighed for at fratage sigtede deres foretrukne advokater er fuldstændig uacceptabel for dem.

Jeg vil samtidig sige, at jeg finder ikke, man kan retfærdiggøre denne ting i retsplejeloven med forbedringer på andre områder. Det skal ikke forties, at der er forbedringer på andre områder, men hvis de socialdemokrater og andre, der udtaler sig om disse ting, havde deltaget i de i snesevis af møder, der har været ude over landet i det sidste års tid, om retsplejeloven, om mexikanersagen og om de problemer, der knytter sig dertil, så ville de vide, at folk i almindelighed har betragtet det som en selvfølge, at forsvareren i forvejen havde de retligheder, man vil til at give ham nu. Man har betragtet det som en selvfølge, at forsvareren i en dansk retssag havde lejlighed til at følge forundersøgelserne, havde lejlighed til at se og kommentere politiets materiale mod sin klient osv. Det er det, man først er ved at indføre nu. Det har man i den danske befolkning, så vidt jeg har opfattet det, betragtet som noget, der måtte have været gældende også hidtil.

Til allersidst vil jeg sige til justitsministeren, at det er svært at vide, hvad professor Hurwitz ville ønske eller ikke ønske, men jeg kan sige, at alt det, jeg læste op, er ordrette

citater fra en tale, professor Hurwitz holdt om det retsplejelovsforslag, som var vedtaget i 1941, og som er fuldstændig parallelt med det, ministeren foreslår i § 733 nu. Dengang hed det § 730. Jeg står med lovforslaget fra 1941 her, og deri hed det, at når statens sikkerhed eller hensyn til fremmede magter eller andre forhold gør det ønskeligt, kan rettens formand dog ved kendelse bestemme, at der ikke kan gives møde ved valgt forsvarer. Det er fuldstændig parallelt med det, man foreslår nu i § 733, så jeg kan ikke med min bedste vilje se, at den meget alvorlige advarsel, Hurwitz som en hæderlig, borgerlig jurist retter imod den slags tendenser, ikke skulle være møntet også på det, der er foreslået her.

Hjortnæs (S):

Jeg forstår i og for sig godt den politiske begrundelse for at skabe tvivl om hensigten med denne bestemmelse, men det bedrøver mig alligevel lidt, at fru Ebba Strange ikke har hæftet sig ved, hvad jeg sagde i mit første indlæg, og det bedrøver mig også lidt, at man ligesom ikke vil erkende – hr. Wilhelm var jo lidt inde på det her til sidst – at der trods alt er tale om nogle forbedringer.

Lovforslagets hovedsigte er en udvidelse af retsbeskyttelsen. Forslagets hovedsigte er en udvidelse af forsvarsadvokaternes beføjelser. Derfor var det, jeg sagde, at man må gøre op med sig selv, om man vil undtage disse særlige sager, som er af en helt speciel karakter, og som jeg tror alle vil anerkende er af en helt speciel karakter, eller man vil have, at der generelt ikke skal være udvidede forsvarsbeføjelser i disse sager. Hvis man mener, at hensynet til retssikkerheden for det enkelte individ, der bliver inddraget i disse sager, tilsiger, at det også skal være gældende her, er et altså en anden form for stopklods, man skal have indført. Der har vi altså fundet, at denne lovbestemmelse var den bedste afvejning. Det var det, der gav den største retsbeskyttelse, og derfor er der ikke nogen grund til at skabe tvivl om hensigten med bestemmelsen.

Tove Jørgensen (DKP):

Til hr. Hjortnæs, der taler om nogle forbedringer i dette forslag, følger jeg mig ligesom foranlediget til at sige, at jeg synes, socialdemokratiet skulle tage at komme ud af

[Tove Jørgensen]

den meget kedelige vane, man er kommet i, med at blande nogle gode forslag med nogle dårlige. Det er ligesom honningen, der skal få den beske smag til at forsvinde.

Det, jeg egentlig ville sige, var, at DKP ikke kan betragte dette som en anden behandling, og altså heller ikke som et fortsat udvalgsarbejde. Derfor er det forkert, når ministeren tolker et kort indlæg, som vi kommer med, fordi vi ikke vil gentage, hvad vi tidligere har sagt, som en vilje til en hurtig gennemførelse af dette forslag. Det er bestemt ikke tilfældet.

Jeg vil råde ministeren til at lytte til befolkningen og lytte til de ansvarlige advokater, der også findes her i landet.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Der kan man se, hvor man kan komme galt af sted. Det var ikke min mening at forklejne fru Tove Jørgensens modstand mod dette lovforslag. Den vil jeg da godt bekræfte her fra talerstolen, hvis fru Tove Jørgensen har brug for det.

Jeg er fortsat af den opfattelse, at det ikke virker sådan helt smageligt at tage professor Hurwitz til indtægt for modstand imod et lovforslag, som professoren ikke har haft mulighed for at sætte sig ind i. Sådan kommer det let til at virke, selv om det må være med et helt andet sigte, hr. Wilhjelm anvendte citatet.

Må jeg ikke om det store spørgsmål om § 733 sige, at baggrunden for, at vi foreslår tilføjelsen til denne paragraf, som skal anvendes som en helt enkeltstående undtagelse, er, at vi samtidig skaber nogle muligheder, som vi må være sikker på ikke bliver lagt for had på noget senere tidspunkt, fordi man påberåber sig muligheden for misbrug af den. Jeg synes selv, at jeg i min indsnævring af paragraffen har fået makeret bestemmelsens undtagelsesmæssige karakter. Jeg er helt på det rene med, at udelukkelse af en advokat fra at virke som forsvarer i en konkret straffesag vil kunne opfattes som et alvorligt indgreb i individets retsbeskyttelse. Jeg mener blot ikke, med de grunde, jeg her har givet, at vi helt kan undvære en udtrykkelig regel, der giver retten adgang til at udelukke en forsvarer.

Jeg synes, der er grund til at fremhæve, at der er tale om en foranstaltning, der kun skal

kunne bringes i anvendelse, hvor meget tungtvejende hensyn gør det påkrævet, det fremgår klart, både af bestemmelsens ordly og af dens forudsætninger. Jeg synes, det kan betragtes som en ubegrundet mistilid til de danske domstole at tro, at bestemmelsen vil give anledning til misbrug.

(Kort Bemærkning).

Ebba Strange (SF):

Jeg lyttede endog meget intenst til hr. Hjortnæs' indlæg, for det er jo ikke ligegyldigt, hvad den socialdemokratiske ordfører siger i en sag som denne. Jeg bemærkede mig, at hr. Hjortnæs beskrev indholdet her som politisk følsomt, og det er selvfølgelig det, det er.

Jeg bemærkede mig også, at hr. Hjortnæs sagde, at hvis ikke vi accepterede § 733, så måtte man finde andre muligheder for at foretage indskrænkninger i forsvarrets beføjelser. Det er simpelt hen deri, jeg er uenig. Jeg mener, at de beføjelser som forsvarer skal have, der er beskrevet i det foreliggende forslag, er rettigheder, det bør have under alle omstændigheder. Hvis en forsvarer overtræder loven, så må han dømmes, altså så må han stilles for en ret: jeg mener ikke, at der i retsplejeloven skal stå noget som helst om, at forsvareren på forhånd kan fratages sin ret til at forsvare en klient. Der ligger den politiske uenighed. Jeg håber, at det bliver det synspunkt, der kommer til at vinde, inden vi færdige med udvalgsarbejdet.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Jeg synes, det er helt korrekt, at det ville have været højst upassende at tage Stephan Hurwitz til indtægt for modstanden mod lovforslaget. Det har jeg heller ikke gjort.

Jeg mener ikke, at der i Hurwitz' bemærkninger ligger noget som helst om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, frakendelse eller inddragelse af førerretten, og hvad der ellers er i lovforslaget. Jeg mener, at hans bemærkninger går på et forslag, som jeg har dokumenteret er fuldstændig parallelt med det, der står i § 733. Det synes jeg ikke, at ministeren på nogen som helst måde har tilbagevist.

[Wilhelm]

Jeg forstår godt, at ministeren er ilde berørt over at blive erindret om, at vi i dansk retspleje hidtil kun har haft en sådan bestemmelse i undtagelsesårene fra 1941 til 1945, og jeg forstår også godt, at ministeren føler sig ilde berørt ved at blive erindret om, hvordan en hæderlig jurist som Stephan Hurwitz bedømte en sådan bestemmelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betrager jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven m. v. (Tvangsauktioner).
(Lovforslag nr. L 135. Fremsat 16/12 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hjortnæs (S):

Det er et meget teknisk lovforslag, og jeg tror, det vil være mest hensigtsmæssigt at drøfte enkelthederne i det under udvalgsarbejdet. Jeg skal derfor kun sige, at det er en meget tiltrængt modernisering, der med dette lovforslag finder sted.

Jeg kan på den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne også give tilslutning til lovens hovedformål, nemlig at begrænse antallet af tvangsauktioner og begrænse de tab, der oftest er forbundet med tvangsauktioner.

Tange (FP):

Fremskridtspartiet er enig med justitsministeren i, at tvangsauktionsreglerne bør moderniseres, men vi mener ikke, at det fremsatte lovforslag løser problemerne.

Da tvangsauktionsreglerne normalt vedrører rettigheder og pligter mellem folk, der har indgået aftaler, må man forlange, at de regler, der findes, er klare og tydelige, og at parterne kender deres rettigheder og forpligtelser. Vi mener derfor, det er uheldigt, at man indfører bestemmelser om, at embedsmænd skal til at skønne over, om et bud på en tvangsauktion er rimeligt, og at fogedretten, hvis den kommer til det resultat, at budet ikke er rimeligt, kan bestemme, at der skal afholdes en ny auktion, idet en sådan ny auktion let vil kunne medføre rentetab for den, der har afgivet et bud på den første auktion, hvis ikke der bydes over på anden auktion.

Vi mener også, det er urimeligt, at rekvirenten skal stille sikkerhed for omkostningerne til en sagkyndig, idet disse udgifter må være en del af de auktionsomkostninger, der skal dækkes uden for budsummen.

Endelig mener vi, at der ikke er en saglig begrundelse for at gøre forskel mellem ejendomme, der benyttes til beboelse, og andre ejendomme. Det bør være de samme regler, der gælder i begge tilfælde, idet man kan komme ud for meget vanskelige sondringer. F. eks. bruges en landbrugsejendom jo også til beboelse for så vidt angår stuehuset, og udlejningsejendomme kan også bruges til beboelse for ejeren.

Vi har forstået, at den af justitsministeriet nedsatte arbejdsgruppe, og nu også ministeren er meget glad for bestemmelsen i den foreslåede § 562 om fogedrettens mulighed for at antage en sagkyndig person til at hjælpe til under auktionen. Jeg beklager meget at måtte sige, at bestemmelsen først og fremmest vil blive til stor glæde for landets ejendomsmæglere, der jo skal have et passende honorar for det arbejde, de udfører, og hvis de skal udføre et ordentligt stykke arbejde, så er det ikke gratis.

Efter betænkningen og bemærkningerne til lovforslaget skulle mægleren skaffe liebhavere frem, der kunne møde op på auktionen og byde hinanden op. Jeg tror, man har overset, at en mægler vil komme i et dårligt lys over for sine klienter, såfremt han møder op med flere på en tvangsauktion. De vil blive utilfredse. For det første vil den, der har købt ejendommen, være utilfreds med, at han er blevet budt op af de andre. For det andet vil de andre være utilfredse med mægleren, for-